

yapısıyla, alıcılara daha düşük fiyat önererek piyasa payını arttırmaya çalışabilir. Yenilikçi firma, bir yandan işçilerin becerileri dâhil, yeni teknolojiye yatırım yapar ve yeni teknolojiyi geliştirecek ve kullanacak bir örgütü oluştururken, diğer yandan da çalışanlarına hizmetlerinin karşılığında, işgücü piyasasında elde edebileceklerinden daha yüksek ücret ödemesini sağlamaya yetecek gelir fazlasını elde etmek için belli bir dönemde bu fiyat indirimlerini sınırlandırmak ihtiyacını duyar.” (Lazonick, 2003: 61-65).

Görüldüğü üzere yenilikçi bir işletme, ortodoks iktisadın marjinal maliyeti marjinal gelire eşitleyerek kârını ençoklaştırmaya çalışmak yerine, kısa dönemde artan maliyetleri göze alarak teknolojik koşullarını ve piyasa koşullarını değiştirebilecektir. Böylelikle yüksek kaliteli ürünler üretecek ve piyasa payını arttıracaktır. Artan piyasa fiyatı birim maliyetinde azalma yaratacak ve daha fazla gelir elde edecektir. Neo-klasik iktisadın (ortodoks iktisadın) optimizasyon kuralını yenebilen bir firma oluşturacağı düşük maliyet yapısıyla daha fazla alıcıya ulaşacaktır. Dolayısıyla, ortodoks iktisadın verili koşullarını aşabilen bir firma hem üreteceği ürünlere daha fazla kaynak ayırarak, kendine benzeyen yeni firmalarla birleşmeye gidip büyüyerek, yaratacağı yeni teknolojilerle daha iyi bir stratejik denetim sağlayarak daha fazla kâr elde edecek hem de heteredoks iktisadın insan-odaklı yapısını bünyesine katarak emekçiyi dışlamayacaktır.

2. Sonuç

İşletmelerin büyümesi, bir süre sonra ülke refahına katkı sağlar. Ancak bu büyüme süreci, diğer adıyla ortodoks iktisat olan neo-klasik iktisadın görüşleriyle sürdürülürse günümüzde devam eden krizlere bir çare olamayacaktır.

O halde bilimin temellerinden biri olan bakış açısını değiştirme kuralı, işletmelerin kârlarını daha fazla hale getirmek için değiştirilmelidir. Yapılması gereken neo-klasik iktisadın firmalar için özellikle vurguladığı optimizasyon kuralı aşılarak, heteredoks iktisada dayanarak kısa dönemde artan maliyetleri göze alarak teknoloji ve piyasa koşullarını değiştirmeyi denemeye başlamasıdır. Böylece, birim maliyetlerinde yapacağı azalma ile daha fazla alıcıya hitap edecek, artan geliriyle daha fazla istihdam olanağı sağlayacaktır.

İktisat bilimi günümüzde artan krizlere de bir çare olarak ortodoks iktisadın varsayımlarıyla heteredoks iktisadın varsayımlarını değiştirmeyi denediği anda daha fazla işletmenin piyasaya girmesini, daha fazla gelir elde edilmesini, ülke refahının artmasına katkı sağlayacaktır.

Özlüce, heteredoks-ortodoks iktisat ikileminden hangisinin seçileceği yenilikçi bir işletmenin yaratılmasında belirleyici bir rol üstlenerek işletme bilimine yeni bir öngörü kazandıracaktır.

Kaynakça

- BERBEROĞLU, B.; Danişoğlu ; B. (2006), *Ekonomi Sözlüğü*, Bilim ve Sanat, İstanbul.
- DOW, S.C. (2011), “Heterodox Economics: History and Prospects”, *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 35, ss. 1151-1165.
- EREN, Ercan (2011), “‘Yeni’ İktisatta Ortak Noktalar”, *İktisatta Yeni Yaklaşımlar*, Ed. EREN, E., M. Sarfati, İletişim Yayınları, ss. 13-45.
- FINE, B. (2009), “The Economics of Identity and the Identity of Economics?”, *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 33, ss. 175-191.
- HOLCOMBE, R. (2011), “Pluralism and Heterodoxy in Economic Methodology”, *Review Austrian Economics*, Vol. 24, ss. 57-65.

Heteredoks ekonominin geçmişten ileriye doğru bakmak için bir refleks olduğu, bu görüşü savunan iktisatçılar arasında bir tartışmadır. Bu ortodoks iktisatçılar için bir karşı duruşken, heteredoks iktisadın savunucuları için bile bir karşı duruştur. "Ortodoks iktisadın, heteredoks eleştirisi doğası gereği sosyal ekonomik süreç görüşü paylaşılarak doğmuştur." Farklı heteredoks gruplar ana-akım iktisatçılara farklı eleştiriler geliştirdi. Ancak heteredoks eleştirilerin birbirinden farklı 'reddediş' biçimleri bir araya getirilerek ana-akıma ortak bir karşı duruş sergilendi (Dow, 2011: 1151-1153).

Teknoloji ve piyasa koşullarına yapacağı birikimlerle yenilik getirecek olan bir işletme heteredoks iktisattan alacağı, çoğulcu, emperyalist, cinsiyetçi olmayan, tekil bakış açısı yansıtmayacak toplumsal koşullara sahip olmak zorundadır.

Yeni bir işletme için üç toplumsal koşul vardır.

- Finansal kaynak ayırma: Yenilikçi işletme kuramına göre çalışan bir firma, sektörde oluşacak finansal dönüşüm ihtiyaçlarına göre sektörün ihtiyaç duyduğu gerekli finansman tahsisini rahatça yapabilmelidir.
- Örgütsel bütünleşme: Yenileşme işletme kuramına göre eğer kurumlar ve örgütler etkileşim içinde olmak istiyorlarsa birleşmelerin nasıl olacağına dair teşvikler yaratılmalıdır.
- Stratejik denetim: Finansal kaynak ayrılması ve örgütsel bütünleşmenin gerçekleşmesini sağlar. Özellikle teknoloji ve piyasaların nasıl dönüştürülebileceğine dair 'vizyon' sahibi olan kişiler açısından çok anlam kazanmaktadır (Lazoniçk, 2003: 52).

Bu toplumsal koşullara bağlı kalarak hareket eden yenilikçi bir işletmenin karşılaşacağı temel sorun şirket stratejisi ve ekonominin gelişmesi arasındaki ilişki sorunudur. [...] "Neo-klasik kuramın optimize eden firma kuramı, bu türden bir yenilikçi işletmenin iktisadi performansı ile karşılaştırılmalıdır. Bunun için, yenilikçi işletme kuramı, yenilik süreci sırasında ortama sabit maliyetlerle ortalama değişken maliyetler arasındaki ilişkinin yanı sıra, toplam sabit maliyetlerinin belirleyicilerinin bir analizini yapmalıdır. Yenilikçi işletme kuramının yapması gereken iş, belli bir işletmenin, kendi maliyet yapısını değiştirerek o sanayide egemen işletme olarak ortaya çıkışını açıklamaktır. [...] Rakiplerine karşı sürdürülebilir bir rekabet avantajı sağlamak ve kendi sanayinde egemen işletme olmak amacıyla yenilikçi bir strateji izleyen bir işletme için üretim kaynaklarının bu şekilde işletme içinde geliştirilmesi bir olanak yaratır. Bu geliştirme başarılı olduğunda, daha önce mevcut olanlardan daha üstün ürünlerde, süreçlerde ve üretim yeteneğine sahip insanlarda somutlaşır. [...] İşletmenin üstün üretim yetenekleri oluşturmasını sağlayan bir yenilikçi strateji, işletmeyi bir maliyet dezavantajıyla karşı karşıya bırakabilir, çünkü yenilikçi stratejiler, verili kısıtlara bağlı olarak optimize eden rakiplerin katlandıklarından daha yüksek sabit maliyetleri gerektirebilir. [...] Bu yüzden yenilikçi işletme marjinal maliyetin marjinal gelire eşit olduğu, kâr maksimize eden çıktı düzeyinde üretim yapmak için piyasa talebi ile kısıtlanmış değildir. Bunun nedeni, uzun dönemde artan maliyetlere sahip olmamasıdır. Yenilikçi işletme, kısa dönemde artan maliyetlere tabi olabilir, fakat maliyet artışına yol açan teknolojik koşullara ve piyasa koşullarına sürekli olarak karşı koyarak ve onları dönüştürerek, yüksek kaliteli ürünleri üretebilir ve piyasa payını giderek arttırdıkça bu ürünlerin birim maliyetleri de giderek düşer. Böylece, yenilikçi işletme, yalnızca kendini rakiplerinden farklılaştırmakla kalmaz, aynı zamanda çıktı düzeyini arttırdıkça daha da güçlenen sürekli bir rekabet avantajı elde eder. Yenilikçi işletmenin, sanayinin piyasa büyüklüğü içinde giderek daha yüksek miktarlarda çıktı üretirken bile maliyet düşüşü sağlama yeteneği, marjinal gelirin marjinal gelire eşitlendiği neo-klasik optimizasyon kuralının, çıktı ve fiyat kararlarında geçersiz olması anlamına gelir. [...] Yenilikçi firma, oluşturduğu maliyet

seçenek olarak kullanılırsa işletmelere kar en çoklaştırılması yerine uzun vadede zarar getirebilir. Sebebi ise, ortodoks iktisadi yansıtan neo-klasik iktisat içerdiği iktisadi kuralları tapılması gereken seçenekler olarak yansıttığı için değişikliklere kendini kapatmasıdır. Oysa ki yenilikçi firma kuramı daha heteredoks bir yapıya sahip olduğu için firmalara çeşitli seçenekler arasında bir karma oluşturarak tekillikten çıkartmaktadır.

“Tüm düşünce okullarının ekonomik araştırmalarının altını çizen bir metodolojiye (yönteme) dayandığı yönünde çoğulculuğu destekleyen güçlü bir ispat vardır. İktisatçılar, basitleştirilmiş varsayımlar ve farklı yaklaşımlar, farklı varsayımlar, verimli farklı anlayışlar yaparak inşa edilen modellerin çerçeveleriyle çalışırlar.” Heteredoks iktisatçılar, ortodoks ekonomiyi tekilci olmakla eleştirirler. “Ekonomik okulların düşünceleri önemli şekillerde birbirinden farklılaşırken, yöntemleri gerçeği tasvir eden basitleştirilmiş modellerden türetilerek genel unsurla sonuçlanır.” Marshall’ın kısmi denge analizi, Walrasçı genel denge, bundan etkilenen Hicks ve Samuelson gibi iktisatçılar, ekonomik süreci basitleştirilmiş tahminlerle geliştirmişlerdir. “Basitleştirme modelin nihai amacıdır. Gerçek dünya yalnız gözlemle anlaşılamayacak kadar karmaşıktır. Eğer bu doğru olmasa, bir model inşası için neden olmazdı. Çünkü gerçek-dünyada birçok olağanüstü durum onları sadece gözleyerek anlaşılamaz, bir modelin basitleştirilmiş bir tasviri yararlıdır.” (Holcombe, 2011: 57-58).

Elbette, basit model yaratılması düşüncesi sadece ortodoks iktisatla sınırlı değildir. Heteredoks iktisat da çeşitli modeller öne sürer ama bunu yaparken özellikle hiyerarşik bir yapı sunmamaya özen gösterir.

Örneğin, tümdengelimci (sonuç çıkaran) olmayarak, hiyerarşik bir teori yapısını reddederek eleştiri getiren bu iki grup Marksist/Post-Keynesyen/Radikal İktisatçılar olarak daha ziyade ABD ve İngiltere’de geliştiler (Dow, 2011: 1153).

Demek ki yenilikçi bir işletme, bu saydığımız akımlardan bir veya birkaçının önermelerini dikkate alarak işletmelerde teknolojik, piyasa ve rekabet koşulları yönünden farklılıklar elde edilebilir. Elbette, ortodoks iktisadın ilerleme kavramı ile olan sıkı bağıntısı, emperyalist olarak anılmasında etki eder. Bilindiği üzere, ilerleme kavramı, daima bir üst seviyeye geçme, kendi dışındaki kurumu, kültürü vb. oluşumları reddetme, en iyi ve en güzeli temsil etme gibi özelliklerinden ötürü emperyalist bir kavram olarak anılmaktadır.

“Bir alanda ilerleme kavramını, emperyalizm kavramı ile de açıklayabiliriz. Bir alanın analiz biçiminin, yönteminin, içeriğinin bir başka alan tarafından kullanılmasını emperyalizm kavramı ile ifade edebiliriz. [...] Yakın geçmişe kadar iktisadi emperyalizm kavramı kullanılırdı. Buna göre, rasyonel seçim kuramı ve kamu tercihi analizlerinde olduğu gibi, iktisat diğer disiplinleri etkilemektedir. 1980 sonrasında ise süreç tersine dönmüştür; iktisat içerik ithali sürecine girmiştir. Fizik, matematik, bilgisayar bilimi oyun kuramı, psikoloji, biyolojinin kavramları olmaya başlamıştır. Buna göre ‘tersine emperyalizm’ sürecinin yaşanmakta olduğu söylenebilir (Davis, 2006: 1-20). [...] İktisatta gelişme, ‘değişmez’ temeller üzerinde gerçekleşmektedir. Bunun en önemli örneği, ‘rasyonellik’ kavramıdır. Rasyonel bireyi attığımız zaman ‘neo-klasik’ iktisattan söz edemeyiz. Bugün ‘yerleşik’ iktisatta rasyonellik içerik kaymasına uğradığı gibi, sınırlı rasyonellik ve hatta irrasyonelliği içeren çok sayıda çalışmaya rastlamak olanaklıdır. Yerleşik iktisatta çoğulculuk söz konusudur. Çoğulculuk, heteredoks iktisat için de geçerlidir.” (Eren, 2011: 13-14).

yenilikçi sonuçları yaratmak için *sektörel* (teknolojik, piyasa ve rekabet) koşulları dönüştüren toplumsal süreçlere ilişkin bir kuramın geliştirilmesidir.” (Lazonick, 2003: 46-48).

Bu perspektifin temelinde, yenilik sürecini teşvik eden ya da kısıtlayan sektörel, örgütsel ve kurumsal koşulların temel özelliklerinin belirlenmesi yatmaktadır. Bu temel özellikler şunlardır:

- Sektörel koşullar: *teknoloji, piyasa ve rekabet*,
- Örgütsel koşullar: *bilişsel, davranışsal ve stratejik*,
- Kurumsal koşullar: *istihdam, mali ve düzenleyici*.

[...] “Yenilik süreci birikimlidir, çünkü bugün ve gelecekte teknolojik koşulların ve piyasa koşullarının dönüştürülme olanakları, geçmişte bu koşulların meydana gelmesine bağlıdır. Bu nedenle, yenilikçi işletme birikimli bir öğrenme sürecini yaşar. Yenilik süreci kolektiftir, çünkü teknolojik koşulların ve piyasa koşullarının dönüştürülmesi, uzmanlaşmış bilgiye ve becerilere sahip çok sayıda insanın bütünleştirilmelerini gerektirir. Böylece bu insanlar üretim kaynaklarını geliştirmek ve kullanmak için birbirleriyle etkileşime girerler. Yenilik süreci belirsizdir, çünkü daha kaliteli ve daha düşük maliyetli ürünleri üretmek için teknolojik koşulları ve piyasa koşullarını dönüştürebilen birikimli ve kolektif, kaynakların bu sürece tahsis edildiği sırada bilinmemektedir. Bu yüzden, yenilikçi işletme, birikimli ve kolektif öğrenmeyi nasıl gerçekleştireceği konusunda stratejik davranmak zorundadır. ‘Teknolojik koşullar’, belli bir zamanda bir sanayiye ya da bir sanayide yer alan bir işletmeyi karakterize eden insan sermayesi ve fiziksel sermayede somutlaşan üretim yeteneğini ifade eder. ‘Piyasa koşulları’ bir sermayenin ürünlerine olan talebi (miktar, kalite ve fiyat açısından) ve mevcut üretim faktörleri arzını ifade eder. ‘Rekabet koşulları’ bir sanayideki işletmelerin ya da farklı kurumsal çevrelerde yer alan sanayilerin, üretim kaynaklarını gelir sağlayıcı ürünlere dönüştürebilme konusunda farklılık gösteren yeteneklerini ifade eder. [...] Başarılı bir işletme sanayideki işletmelerin karşı karşıya oldukları rekabet koşullarını dönüştürür. Bu yeni rekabet koşulları, bir yenilikçi tepkisine yol açabilir veya açmayabilir. Bir yenilikçi işletmenin meydan okumasıyla karşılaşan rakip ya daha önceden mevcut olan teknolojik koşullar ve piyasa koşulları temelinde bir uyum sağlama stratejisini veya daha kaliteli, düşük maliyetli ürünler üretmek için bu koşulları dönüştürmeye çalışarak yenilik yapma stratejisini içeren bir tepki gösterir. (Lazonick, 2003: 48-50).

Yenilik sürecinin birikimli, bugün ve gelecekte uygulanacak teknoloji ve piyasa koşullarına dönüştürülebilme imkânı vermesi, neo-klasik iktisadın, diğer adıyla ortodoks iktisatın sağlayabileceği bir imkân değildir. Bunu sağlayamamasının sebebi ise, bakış açısının emperyalist olmasıdır.

Ekonomik emperyalizm, bireysel optimizasyon, etkinlik ve dengenin önde durduğu kavramsallaştırmalarla oluşmaktadır (Fine, 2009: 175). Bu durumun en çapıcı örneklerden biri olarak şu verilebilir:

Alfred Marshall’ın *Principles of Economics* isimli eseri iktisadi gelişme konusuna odaklanmış iktisatçılar arasında kıt kaynakların kullanımı, alternatif tahsisi vb. mikro ekonomiye dair kavramlar “Marshall’cı analizde yenilikçi bir işletmeden optimize eden bir firmaya geçiş” gibi bir noktada karşılık buluyordu. Yani neo-klasik iktisatçılar arasından “kısıt altında optimizasyon metodolojisi” sebebiyle yenilikçi firma kuramını ihmal ederek optimize eden firma kuramının üstünde ideal hedef gibi durmuştur (Lazonick, 2003: 54). Yani buradan anlamaktayız ki, neo-klasik iktisadın ortodoks görüşü sebebiyle oluşan optimizasyon kuralı işletmeler tarafından yegane

mal ve hizmetler sağlamış olur. Neo-klasik iktisatçı, *verili* teknolojik koşullara ve piyasa koşullarına verilen tepkileri yansıtan sonuçları optimal olarak kabul eder. Bununla birlikte, ulusların zenginliğinin artması için değiştirilmesi gerekenler, tam da bu türden opimal sonuçlardır.” (Lazonick, 2003: 45).

Neo-klasik tanımın, ‘rakip kullanım alanları arasında tahsisin incelenmesi ise kısıtlı birilerinin belirlediği, belirlenen obje olarak bireyin buna koşulsuz uyması sorununu barındırır. Bunun yanı sıra, teknolojik koşulların ve piyasa koşullarının veri olarak alınması, önceden kabul görmüş bir kuralı yepyeni bir oyunda uygulamaya benzemektedir. Yani, değişebilirlik öngörüsü göz ardı edilmekte ve önceden belirlenen sonuçlarla optimizasyon sağlanmaya gayret edilmektedir.

Kısacası, iktisadi aktörlerin dışında bir sistemin belirlediği kısıtlamalar vardır. Ancak iktisadi aktörler de bu sistemin birer parçasıdır. Yani, karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu kısıtlamalara, sistemin içindeki tüm iktisadi aktörlerin uyması gerekir.

“Bir iktisadi gelişme kuramı, teknolojilerin ve piyasaların dönüşümünün nasıl gerçekleştiğini ve bu dönüşümlerin gelir ve zenginliğin yaratılmasını ve bölüşümünü nasıl etkilediğini ortaya koyar. Bu türden kuram arayışı, ampirik analize ilişkin bir dizi temel soruyu ortaya çıkarır ve bunların da araştırmanın nasıl yapılacağına ilişkin metodolojik sonuçları bulunmaktadır:

- Belli bir dönemde iktisadi gelişmenin önünde duran teknolojik koşullar ve piyasa koşulları nelerdir? Belli bir dönemde iktisadi faaliyeti kısıtlayan koşulların iktisadi gelişmeyi sağlamak için değiştirebileceği düşüncesi, ekonominin incelenmesinde *değişim sürecinin tarihsel bir analizi*’ne ihtiyaç duyulması anlamına gelir.
- Bu türden tarihsel dönüşümler girişimci bireylerin, yenilikçi işletmelerin, kâr amacı gütmeyen kuruluşların mı yoksa gelişmeci devletlerin mi çabalarının sonucudur? Bu sorunun yanıtı araştırmamızın odak noktası olan toplumsal analiz birimlerini belirler ve sonuçta *iktisadi gelişme sürecinde toplumsal birimlerin birbirleriyle nasıl etkileştiklerini* belirlememize olanak sağlar”.

[...] Bu yaklaşım Lazonick tarafından ‘tarihsel dönüşüm metodolojisi olarak adlandırılmaktadır ve “bu, geleneksel iktisatçının ekonomiyi analiz ederken kullandığı kısıtlı optimizasyonla tam bir karşıtlık oluşturmaktadır.” Lazonick *yenilikçi* işletmenin rolü üzerinde odaklanarak, “yenilikçi işletmenin, iktisadi gelişme ile sonuçlanan değişim sürecinde temel öneme sahip olduğunu ve bir *toplumsal örgüt* olmasından dolayı, bu işletmenin yatırım stratejisinin, örgütsel yapısının ve üretim yeteneklerinin, içinde faaliyet gösterdiği kurumsal ortamı bir ölçüde yansıttığını öne” sürmektedir.

Öyleyse yenilikçi işletme nasıl analiz etmeliyiz? “Yenilik, üretim girdilerinin, daha önce mal ve hizmetlerin geçerli faktör fiyatlarından elde edilen kalitelerinden/maliyetlerinden daha iyi kalitede-tüketicilere daha cazip gelen-ve daha düşük maliyetli-tüketicilerin daha kolay edinebileceği-mal ve hizmetleri üretmek için satılabilir çıktılara dönüştürülmesini içerir. ‘Yenilikçi işletme’, hem ayrı bir stratejik denetim birimi olarak firma içinde hem de aralarında anlaşma olan firmaların oluşturduğu ağ içinde bu dönüşüm sürecini gerçekleştiren işletme örgütünü ifade etmektedir. Yeniliğin, ister firma içinde ister bir firma ağı içinde olsun, uzmanlaşmış bir işbölümüne dâhil olan çok sayıda insanın faaliyetlerinin *örgütsel olarak bütünleştirilmesini* gerektiren bir kolektif süreç olarak analiz edilmesi” gerektiği Lazonick tarafından dile getirilmektedir. “Yenilikçi işletmenin kolektif süreç içinde bütünleştirdiği uzmanlaşmış faaliyet türleri, teknolojik koşullarda ve piyasa koşullarında, mevcut rekabet koşullarının gerektirdiği belli dönüşümlere bağlıdır. Buradaki entelektüel görev,

Giriş

Bir iktisatçının ilgilendiği belli başlı konular vardır. Özellikle makro iktisatla ilgili bir iktisatçıdan bahsediyorsak büyüme, gelişme, enflasyon, işsizlik vb. çoğaltabileceğimiz kavramlarla birlikte ekonominin gidişatı konusunda birçok görüş bildirilir. Ancak bir iktisatçı olarak kabul etmemiz gereken sorunlarımız olduğu inkâr edilemez. Sosyal bilimlerin atası olarak kabul edilen iktisat bilimi pek çok sosyal bilimi içinden çıkartmıştır. Bunlardan biri de işletme bilimidir. İktisadın hâlihazırda yaşadığı iç çatışmaların yansımaları bağrından çıkarttığı bilim dallarına da az ya da çok geçmiştir. Bununla birlikte, içsel sıkıntıları sebebiyle geliştirmekten çekindiği yenilikçi düşünme yapısı, başlıca kuramları işletme bilimi tarafından alındığı için, işletme biliminde de çeşitli görüş daralmalarına neden olmuştur.

İktisat biliminin yaşadığı içsel sorunlar ortodoks iktisat-heteredoks iktisat ikileminden kaynaklanır. Bunun yanı sıra, iktisat biliminin genel tanımlanışı bakımından da sorunları vardır. Genel tanımlama bütün iktisat kitaplarında gördüğümüz 'kıt kaynaklarla sonsuz insan ihtiyaçlarının karşılanması bilimi'dir. Bu tanımlama ortodoks iktisadın içinde yer alan bir tanımdır. O halde, ilk kertede ortodoks iktisat-heteredoks iktisat tanımının neleri içerdiğine bakılmalıdır:

"Ortodoks iktisat: Ekonomi eğitimi, kurumları, politika ve diğer tüm düşüncelerde hegemonik bir yapıya sahip olduğu için neo-klasik ekonomi yaklaşımına verilen isimdir.

Heteredoks iktisat: Ekonominin yalnızca ortodoks ekonomi ile sınırlandırılmaması gerektiğini, bunun politik olarak sakıncaları olduğu iddia eden iktisatçıların bütününe verilen isimdir." (Emiroğlu, 2006: 346).

Dolayısıyla, iktisadın içinde yaşadığı bu sorunun tanımı ve değişimi tartışmalarıyla, hem iktisat bilimine farklı bir bakış açısı hem de işletme bilimine yenilikçi bir işletme yaratmak için imkân yaratacaktır. Aslında sorun tanımın içerisinde görünür bir şekilde durmaktadır. Mesele bu tanımın değiştirilebilirliğini sağlayabilmektir. 'Kıt kaynaklar': Gerçekten kaynaklarımız kıt mıdır? Yoksa mevcut kaynaklar içinde kullanılabilirliği belirlemek ve denetlemek mi kıtlık yaratır? Örneğin, doğada gür bir şekilde akan su kaynağı kıt mıdır? Tüm insanlara yeterli midir? Elbette, dünyamızdaki kaynakların sonsuz olduğunu düşünmek mantıksızdır. Her kaynağın bir sonu olur. Ancak sorumuzu bir kere yinelersek 'doğada gür bir şekilde akan su kaynağı mı kıttır?' Buna ek olarak şu soruyu da sorarsak, 'Yoksa örneğin, tekel adı altında bir su kaynağını ele geçirip onu pet şişeleyerek satmak mı' kaynakları kıtlaştırır?

O halde, bu tanımın neden böyle oluşturulduğu ve bunun işletmelerde yenilikçi bir anlayışın getirilmesinin nasıl sağlanacağına daha derinlemesine bakmak gerekir.

1. Yenilikçi İşletme ve İktisat İle Olan Bağlantısı

Her toplumun kendisi için birinci hedefi ekonomisini büyütmek ve büyüyen ekonomiden bireylerin adil pay almasını sağlamaktır. "Büyüme ve bölüşümün bu temel soruları, iktisat disiplinin tarihi kadar eskidir. Ancak modern iktisat inandırıcı yanıtlar sağlamada çok başarılı olamamıştır. En önemli sorun, piyasa ekonomisine ilişkin geleneksel kuramın, bir iktisadi gelişme kuramından yoksun olmasıdır. Buna karşılık, iktisadi büyüme kuramı, ne mevcut üretim kaynaklarının miktarını ve kalitesini ne de bu kaynakların kullanılabileceği yerleri verili olarak alır. İktisadi büyüme mevcut teknolojik koşulların ve piyasa koşullarının dönüştürülmesi yoluyla olur. Böylece toplumdaki insanların yaşam standartlarının iyileştirilmesi için daha kaliteli, maliyeti daha düşük

HETEREDOKS-ORTODOKS EKONOMİ İKİLEMİNDEN YENİLİKÇİ BİR İŞLETME YARATMAK

Yrd. Doç. Dr. İlkben Akansel¹

¹Artvin Çoruh Üniversitesi

Hopa İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

iakansel@yahoo.com, iakansel@artvin.edu.tr

ÖZET

İşletmenin iktisat kuramıyla olan bağıntısı göz ardı edilemez. Günümüzde işletmelerin yenilikçi bir anlayışla yönetilmelerini sağlamak için iktisat özellikle iktisadi büyüme ile ilgili sorulara doğru cevaplar vermelidir. İktisadın bu soruya doğru cevap vermesi ise başta tanımının sorgulanmasını gerekli kılar. İktisadın tanımının içinde yer alan sorun, heteredoks-ortodoks bakış açısının çatışmasının bir yansımasıdır. Biz bu çalışmada neo-klasik iktisadın egemen olduğu iktisat tanımına getirilen eleştirileri heteredoks-ortodoks iktisat ikileminden bakarak irdelleyeceğiz. Bunu yaparken, iktisadi büyüme kavramının yardımıyla teknolojinin bir işletmenin gelişmesi, büyümesi, rekabetçi bir yapıya kavuşması üzerindeki etki süreçlerini iktisat-işletme bağıını göz önünde tutarak irdelemeye çalışacağız.

Sonuç olarak, iktisat biliminin tanımındaki sorun giderilebilirse 'yenilikçi bir işletme' anlayışı doğabilir. Yenilikçi bir işletme ise, piyasada daha aktif, rekabet gücü yüksek firmalar yaratmakla kalmaz aynı zamanda alım gücü yüksek müşteriler yaratarak piyasa koşullarını daha olumlu kılar.

Anahtar Sözcükler: Heteredoks Ekonomi, Ortodoks Ekonomi, İktisadi Büyüme, İşletme

CREATING A NEW FIRM BY THE DILEMMA OF HETEREDOX-ORTHODOX ECONOMICS VISION

ABSTRACT

The connection between management and economics can't be ignored. Economics is necessary to given right answers especially about economic growth to provide an innovative apprehension will be applied to administer in firms today. At first, it is necessary to questionized the description of economics because of if economics will be given right answer to this question. The problem which is obtained in the description of economics is areflexion to the conflict of the vision in heteredox-orthodox economics. In this study, we will examine the critiques which are brought to neo-classical economics dominating to the description to economics, looking the dilemma of heteredox-orthodox economics vision. While doing this, we will consider that the connection between economics-management by helping of economic growth which is important to the process of to progress, to extend and to obtain a competetive structure by the mediaiton of technology of a plant.

Consequently, if the problem in the description of economics can be solved, 'an innovator firm' apprehension can be rised. An innovator firm will be create not only much more active, much more competetive firms in the market, but also creating clients who have much more purchasing power which all of these make the condition of the market will be more positive.

Key Words: Heteredox Economics, Orthodox Economics, Economic Growth, Management